

Forord

I dette temanummer af NyS sætter vi fokus på *Sproglige perspektiver på klima og vejr*. Alle ved at vi står midt i en klimakrise af globalt omfang, og at vi oplever stadigt stigende temperaturer og vandstand og stadigt voldsommere vejrbegebenheder. Vi har inviteret kommunikations- og sprogforskere til at give deres forskningsperspektiver på klimaet og klimaforandringer, på klimadebatten og på vores diskurser om klima. Flere forfattere har taget denne udfordring op. I dette nummer bringer vi to tematiske bidrag, og i de næste numre håber vi at kunne bringe yderligere klima-bidrag som ikke helt nåede NyS' stramme deadlines. Udover de to tematiske artikler bringer vi en artikel om transskription af danske lukkelyde samt en anmeldelse.

I deres bidrag *'Klimasorg eller klimaskam? Psykologiserende klimakomposita som led i en social positionering* analyserer Kirstine Boas og Tina Thode Hougaard sammensætninger med førsteleddet *klima-* i avisdatatabasen *Infomedia*. De viser at sammensætninger med *klima-* er steget kraftigt over det sidste årti. De undersøger desuden sammensætningernes semantik og finder at især sammensætninger som beskriver en psykologisk reaktion på klimaforandringer, "klimaangst", "-bekymring", "-skam" osv., er steget voldsomt. I en efterfølgende kvalitativ analyse viser Boas og Hougaard hvordan kompositaene bruges som værktøj til positionering fx i forhold til handlingsmuligheder og handlingslammelse.

I sin artikel om TV-vejrudsigter *"Der vil være gode solchancer": Positive vurderinger af tørt og varmt vejr midt i en klimakrise* gennemgår Søren Beck Nielsen den sprogbrug som TV2's og DR's meteorologer anvendte når de forholdt sig til vejret i maj måned 2024, nærmere bestemt hvordan de foretog vurderinger og dermed risikerede at foretage indirekte påvirkning af seernes holdning til klimaforandringer. I den kvalitative analyse af 62 vejrudsigter fokuserer Nielsen primært på verbalsproglige resurser, som fx ordvalg, gradbøjninger og prædikative og attributive beskrivelser, men også kropssproglige resurser som pointerer et udsagns vurderende betydning. Nielsen viser at der er en klar tendens mod at

beskrive varmt, tørt, solrigt og stille vejr positivt, og koldt, vådt og blæsende vejr negativt, og han diskuterer om dette kan bidrage til at seerne psykologisk distanceres fra klimaforandringer.

En diskussion mellem de to bidrag er altså den *psykologiske* betydning af klimaforandringerne og mediernes bidrag til at formidle denne psykologiske betydning. På den ene side peger Beck Nielsen på at positive vurderinger af varmt vejr kan føre til negligering af klimaforandringer – *psykologiske distance*. På den anden side peger Boas og Hougaard på at vi ser en stigning i psykologiserende komposita med *klima-* som tyder på en øget *psykologisk nærhed*. Vi skal ikke forsøge at opløse denne diskussion, blot pege på at nærsproglige analyser kan bidrage med større forståelse af det komplekse fænomen.

Nina Grønnum fortsætter i sin artikel *Danske lukkelyde: Perception, stemthed, fortis-lenis og lydskrift* den diskussion der har kørt over de sidste numre af *NyS* om den fonetiske transskription af dansk og især af lukkelydsserierne p t k og b d g. Diskussionen tog fart med Ruben Schachtenhaufens udgivelse af *Ny dansk fonetik* (anmeldt i *NyS* 63) og fortsatte i et par debatindlæg af forfatter og anmelder. I *NyS* 66 bidrog Rasmus Puggaard-Rode til diskussionen med et indlæg om *International og dansk praksis i notationen af lukkelyde*, og i dette nummer giver Nina Grønnum altså sit bidrag. Grønnum argumenterer for i grov lydskrift at bruge lydskriftstegnene [b d g] i ord som *bille*, *dille*, *gilde* hvor Schachtenhaufen anbefaler [p t k]. Argumentationen er dels artikulatorisk med inddragelse af skellet mellem *fortis* og *lenis*, dvs. lyde med mere henholdsvis mindre artikulationsstyrke, dels baseret på en diskussion af hvordan det internationale fonetiske forbund (IPA)'s forskrifter for brug af IPA-tegnene skal fortolkes, bl.a. en diskussion af forskellen mellem *ustemthed* vs. *afstemthed* og idealet om at transskriptionen så vidt muligt skal undgå diakritiske tegn i grov transskription.

I nummerets sidste bidrag anmelder Peter Bakker bogen *Engelsk i Danmark: What's the story?* af Dorte Lønsmann, Kamilla Kraft, Janus Mortensen og Jacob Thøgersen.

God læselyst!